

RIIKKA
PULKKINEN
VIIMEINEN
YHTEINEN
LEIKKI

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

© Riikka Pulkinen ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2024

ISBN 978-951-1-47659-7

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2024

1

MAI

MAANANTAI KLO 10.39

Kun Mai tajuaa, että Eelis todella on kadonnut, on kulunut viisitoista tuntia siitä, kun hän näki Eeliksen viimeksi.

On maanantaiaamupäivä, eikä Eelis ole tullut yöksi kotiin.

Aamulla Mai vei Klaaran ja Leonin päiväkotiin ja hengitti sisään, ulos, sisään ulos huolensa näkymättömiin. No niin pampulaiset, Isopömpö ja Pikkupömpö, niin hän lapsia kutsuu kuin nämä olisivat karhunpentuja, mennään, hop, hop.

Oli kangastossuaamu, vaikka on huhtikuu. Lämpötila oli plus 17.

Kaiken keskellä väijyi kysymys, jonka Mai halusi huutaa ilmoille parvekkeelta, pihalle ikkunasta, miksei suoraan hätäkeskukseen: Missä Eelis on?

Lopulta, kello 7.25 he ylittivät kynnyksen, kaikki kolme.

Äiti, miksei isi ollut yötä kotona? Leoni kysyi.

Isillä oli eilen illalla huimausta, isi lähti käymään päivystyksessä, muistatteko, Max haki isin eilen autollaan.

Mutta nyt on aamu, äiti. Jäikö isi yöksi? Leoni kysyi.

Jäi, luultavasti. Uskon että jäi.

Onko isi sairaalassa nyt? Klaara kysyi.

On, luulen, että on.

Kuoleeko isi? Minä en halua, että isi kuolee niin kuin leppäkertut ja muurahaiset ja ampiaiset ja tosi vanhat miehet ja naiset! En halua haudata isiä kiven alle! Klaara huusi.

Klaara on iässä, jossa kaikki pienessä kehossa kehkeytyvät tunteet täytyy huutaa ulos samalla hetkellä, kun ne ilmaantuvat, ilo, suru, hätä, huoli.

Mai kumartui Klaaran tasolle, suukotti tämän täsmällisen pyöreää ja kimmoisaa poskea.

Ei isi kuole, kulta, Mai sanoi. Huimaus liittyy flunssaan, isillä oli flunssa viime viikolla. Vähän sama kuin sulla oli korvatulehdus ja sait banaaninmakuista lääkettä.

Banaanin makuinen oli pahaa, isi haluaa varmasti mansikanmakuista, isi pitää mansikkajäätelöstä. Leoni sanoi.

Mai onnistui kaitsemaan lapset ulos epätietoisuudesta kohti päiväkodin porttia, vaikka samaan aikaan hän ajatteli pientä lappua, jonka oli löytänyt keittiön pöydältä. Lapussa luki:

*Saattaa kulua muutama päivä,
jos jokin menisi pieleen (mikä on epätodennäköistä)
tarkista kalliontakainen metsä*

Ei allekirjoitusta. Oliko viesti edes osoitettu Maille? Vai oliko se pelkkä muistilappu?

Nyt on jo aamupäivä, kohta lounasaika, ja Eeliksen puhelin on edelleen kiinni. Mai istuu kahvilassa ja yrittää aloittaa päivän työt. Hänen olisi saatava raportit aamupäivän aikana valmiiksi. Mai on yrittänyt soittaa Eelikselle aamun aikana seitsemän kertaa ja tämän ystävälle Maxillekin kuusi. Hänen Eelikselle lähettämiensä viestien sarja on vuoristorata ärtymyksestä raivoon, hilpeään piikittelyyn ja lopulta huolen hätäiseen falsettiin.

Mai tekee jotain, mitä ei sallisi itselleen tavallisissa oloissa.

Kun he kuukausi sitten ostivat Leonille kellopuhelimien, Eelis synkronoi kaikki talouden puhelimet niin, että he voisivat tarvittaessa tarkistaa Leonin sijainnin.

Mai ei ole koskaan ennen tarkistanut Eeliksens sijaintia, mutta nyt hän tekee niin: klik ja toinen klik: *etsi*.

Puhelin tarjoaa avuluaasti Eeliksens sijainniksi heidän kotiaan.

Helvetin helvetti, Mai sanoo ääneen ja kuulee äänessään huolen ohuen nuotin.

Eeliksens puhelin on siis ollut kiinni siitä saakka kun hän lähti.

Kello on 10.48 kun Mai valitsee yliopistosairaalan päivystyksen numeron. Mai kuulee kysyvänsä, onko todella niin, että yöksi sisään otettavat potilaat joutuvat antamaan puhelimensa pois, ennen kuin tajuaa, että puhuu automaatin kanssa. Mai näppäilee Eeliksens henkilötunnuksen, koska automaatti pyytää sitä, ja saa vastaukseksi pirteän lauseen: *HENKILÖ EI OLE POTILAANA TAI HENKILÖ ON SALANNUT TIEDON POTILAANA-OLOSTA*.

Mai sulkee puhelimen. ”Salannut tiedon?” Main kädet tärisivät. Hän soittaa jälleen Maxin numeroon.

Puhelin hälyttää, mutta Max ei vastaa.

Mai valitsee Maxin numeron uudestaan, antaa hälyttää viisi kertaa. Ja vielä, ja vielä kerran.

Eilen he lähtivät, Max ja Eelis. He sulkivat oven, kävelivät rinta rinnan piha-alueen poikki parkkipaikalle. Mai katseli heitä ikkunasta, ja ehkä, jos hän on rehellinen itselleen, hän ajatteli jo tuolloin, että jotakin on meneillään.

Hän soittaa vielä kolme kertaa Maxin numeroon ja laittaa perään viestin: *Missä Eelis on, mä en saa siihen yhteyttä*.

Kun vastausta ei kuulu viiteen minuuttiin, Mai tekee päätöksen.

Hän nousee ylös, ottaa muutaman askeleen kahvilan hiljaisimpaan nurkkaan ja soittaa poliisin päivystysnumeroon.

Puhelinpäivystäjä kuuntelee Maita hetken.

Kadonnut, niinkö? En olisi välttämättä vielä kovin huolissani, poliisi sanoo. Joskus, melko useinkin, on todennäköisempää, että puoliso vain on halunnut vapaillaan tai kaksi perhelämästä.

”Mutta...” Mai yrittää.

”Sun mies siis jätti viestin?”

”Niin, tavallaan, mä en ole varma oliko viesti mulle, ei päivämäärää, ei allekirjoitusta...”

”Mutta silti viesti keittiön pöydällä?”

”Joo.”

”Ja sun mies lähti ystävänsä kanssa?”

”No joo, kyllä”, Mai sanoo ja lisää, että Maxin ja Eeliksen oli määrä mennä sairaalaan, minne he eivät ole kenties lainkaan saapuneet.

”Miksi sairaalaan? Oletko varma, etteivät saapuneet?” poliisi kysyy oudon inttävään sävyyn, ikään kuin Mai itse olisi asiassa jonkinlainen epäilty.

”Huimauksen vuoksi.”

Sitten Mai kertoo poliisille, mitä koneääni lausui puhelimesa. ”TAI SALANNUT TIEDON POTILAANAOLOSTA.”

Mai kuulee oman äänensä ontton soinnin ja häntä itseäänkin kummastuttaa tapauksen epäjohdonmukaisuus. Max ja Eelis kävelivät eilen illalla piha-alueen halki. Eelis vilkaisi ikkunaa, Klaara ja Leoni vilkuttivat isälleen, Eelis kääntyi, lähetti lentosuukon. Hyvästeissä oli perinpohjaisuutta, aivan kuin Eelis olisi tiennyt jotakin, mitä ei ollut Maille kertonut.

Poliisi, keski-ikäiseltä kuulostava mies, huokaa syvään, ja Mai kuulee uloshengityksessä rehvastelevan empatian sävyn. Jostain

syystä poliisi haluaa kerrata tapahtumat, ehkä siksi, että niiden peräkkäin lausuminen paljastaisi Maille jotain Eeliksen käytöksen syistä. Sitten poliisi kysyy, näkikö Mai autossa parkkipaikalla muita ihmisiä. Mai hämmentyy.

”Muita? Ei, en mä kyllä nähnyt.”

Mai alkaa heti epäillä itseään.

Poliisi sen sijaan on nyt tehnyt yhteenvedon tapauksesta, ja sanoo maltillisella äänellä, että jos hän olisi Mai, hän menisi nyt kaikessa rauhassa selvittämään asiaa sairaalaan, ja ehkäpä ottaisi käyttöön poliisin tiedotuskanavat. Lisäksi on olemassa viestiketjuja eri some-kanavissa, joihin voi halutessaan laittaa etsimänsä ihmisen tuntomerkit, valokuvan.

”Kansalaiset on kuule yllättävänkin aktiivisia, usein kadonnut löydetään tunneissa.”

”Joskus nuoret isät katoaa. On polttareita, mökkireissua poikien kanssa”, poliisi sanoo.

”Polttareita?” Mai kysyy äimistyneenä.

”Sun mieshän jätti lapun.”

Mai tarkastelee kahvilan tuulikaapin seinän maalaus pintaa, lähes huomaamattomia aaltomaisia valkoisen saarekkeitä, jotka tuovat mieleen kermakakun.

Puhelu päättyy ja Mai palaa paikalleen. Croissantit loikoilevat tyyнинä kahvilan tiskillä kuin auringonpalvojat rannalla. Mai ei tiedä, mitä hänen tulisi seuraavaksi tehdä.

Hän soittaa esihenkilölleen ja sanoo olevansa tulossa kipeäksi, kuume nousemassa, niin, kevätvirusia liikkeellä. Jostain syystä Mai ei voi kertoa Eeliksen katoamisesta nyt. Mai on ammatiltaan psykologi, haaveena lääketieteellinen. Hän on pyrkinyt sinne kaksi kertaa ennen lasten syntymää. Viime vuonna hän oli koulukuraattorin sijaisena, ja suorittaa nyt lasten koulukypsyyserviointeja. Hänen on määrä lähettää raportit viimeaikaisista ar-

vioinneista eteenpäin tänään, mutta hän saa lykätä työt myöhemmäksi.

Mai nousee ylös, pukee ylleen takkinsa. Hän vilkaisee itseään peilistä ja näkee huolen väikkyvän kasvojensa ihon alla. Huoli tekee hänen silmistään klovnin silmät.

Junassa vaitonaiset keskipäivän matkustajat kääntävät katseensa ikkunaan. Mai yrittää vielä kerran soittaa Eelikselle, sitten Maxille. Ei yhteyttä. Solmu kiristyy Main vatsassa, hän kuulee oman uloshengityksensä hermostuneen värinän.

Sitten päärautatieasema, pulujen kartoittamattomat toimet, yksien ihmisten paikaton majailu, toisten ihmisten päämäärätietoinen kiiruhtaminen. Kukut, donitsit, hampurilaiset.

Mai kyntää reittinsä läpi ihmismassojen ja astuu raitiovaunuun. Hän vilkuilee kaiken aikaa puhelintaan. Ei vielääkään mitään.

Sairaalan päivystyksessä on ruuhkaa. Potilaat istuvat, makaavat, seisovat kukin omassa asennossaan, äännelevät tai kärsivät hiljaa. Työntekijöitä ei näy. Mai kävelee kanslian lasiseinän luo tunnistautumislaitteen eteen. Hän asettuu skannattavaksi: kamera kulkee kaksi kertaa edestakaisin hänen silmiensä korkeudella kuin uteliaan kissan silmäpari. Sitten näytölle ilmaantuu Main koko nimi, henkilötunnus, potilaskertomukset. Leonin ja Klairan tiedot ovat omissa sarakkeissaan, ja niiden alla vaihtoehto: ”Asiointi toisen henkilön puolesta.” Valopalkki hohtaa kutsuvana, ja Mai klikkaa sitä etusormellaan. Näytölle piirtyy numero- taulu, ja Mai näppäilee Eeliksen henkilötunnuksen.

TIETOJA EI VOIDA JAKAA.

”Siis mitä, ei mitään tietoja?”

Mai kääntyy, etsii vihreä- tai sinipukuisia, valkotakkisia ihmisiä, joitakuita, joilta kysyä neuvoa, mutta hän näkee vain potilaita. Ihmisen hätä on täällä näytteillä kaikessa laajuudessaan. Jos Mai hakisi kolmannen kerran elämässään lääketieteelliseen ja tulisi valituksi, juuri hänen olisi osattava kannatella tapauskohtaisesti vaihtelevaa sekasortoa, tietää oikea hoito oireisiin, kenellä näkö kadonnut äkillisesti toisesta silmästä, kenellä sietämätön migreeni, kenellä määrittämätön koti-ikävä, joka on äkkiarvaamatta purskahtanut ilmoille harhoina.

Mai on jo kannatteliija. Pätevyytensä nojalla Mai voisi nytkin istua pienen toimistohuoneensa kaihinhämärässä ja kysyä onnettomilta lapsilta yksi toisensa jälkeen ”Mitä kuuluu?”, mutta rehellisesti ajatellen hän viihtyi paremmin opiskeluaikojensa työpaikassa kahvilassa kuin hapettomassa vastaanottohuoneessa ikuinen riittämättömyyden myllynkivi kaulassaan. Huonon omantunnon sijasta kahvintuoksua ja pullien ystävällisiä rivejä pelleillä, aamuja, joiina avasi kahvilan oven, sytytti valot, laitto radion päälle, alkoi pilkkoa salaattiaineksia lounasaikaa varten.

”Eikö täällä ole henkilökuntaa?” Mai kysyy. Hän korottaa ääntään vain hiukan, mutta silti viiden potilaan päät kääntyvät häntä kohti.

Nyt yksi siniasuinen kävelee rivakasti ulos ovesta, käytävää pitkin Maita kohti, väistää hänen katsettaan.

”Hei anteeksi, voinko mä kysyä?”

Hoitaja kävelee ohi.

”Hei, enkö mä voi edes kysyä?”

Hoitaja seisahtuu. On mahdotonta sanoa, onko hän ärsyynyt vai kiusaantunut.

”Etkö sä skannannut?” hoitaja kysyy. ”Potilasskanneri ottaa sut vastaan ja esittää alkukysymykset. Täällä on tuntien jono.”

Mai kertoo, että etsii miestänsä. Lauseet valuvat suusta kuin jonkun toisen lausumina. Hän on Eeliksen lähiomainen, heillä on perhe, kaksi lasta. Eelis on ollut kateissa eilisillasta saakka.

Mai ei saa vastausta. Sinipukuinen on jo kääntynyt ja mennyt.

Mai kuulee oman äänensä. Hänkö todella on se, joka nyt huudahtaa: eikö täällä ole ketään, joka voi auttaa.

”Ei”, sanoo joku odottavista potilaista.

Nyt ovesta astuu ystävällisen näköinen valkotakkinen nainen.

”Niin mikä sulla oli hätänä?”

Mai selittää taas tilanteensa, nopeasti, hän ajattelee, on oltava täsmällinen, ettei tämäkin ihminen poistu näköpiiristä.

Lääkäri kääntää esiin ranteensa ja sanelee kelloonsa Eeliksen henkilötunnuksen. Mai huomaa, että lääkäri astuu askeleen sivuun.

Sitten hän näyttää pahoittevalta ja kertoo, ettei voi välittää Maille Eeliksestä mitään tietoja.

”Miksi?”

”Jostain syystä sut on jätetty nimeämättä lähiomaiseksi sun miehen potilastietoihin.”

Lattia laineilee Main alla.

”Voitko edes kertoa, onko se tullut tänne? Muuten mä en tiedä ollenkaan mistä etsiä.”

Lääkäri näyttää tekevän pikaisen arvion tilanteen vakavuudesta. Sitten hän sanoo painokkaasti:

”Ei. Sun mies ei meidän tietojen mukaan ole ollut täällä eilen eikä tänään. Ja sä et siis ollenkaan tiedä, missä se on?”

”En.”

Mai katsahtaa ympärilleen. Potilaat ja potilaiden saattajat ovat keskittyneet kukin omaan ahdinkoonsa, joka voi olla mitä tahansa psykoosista korvatulehdukseen. Suuri kello seinällä näyttää 12.06.

Eelis on ollut kateissa 17 tuntia.

Rintakehän takana piileskelevä paniikki saa Main sormet kihelmöimään. Entä jos koko juttu on erehdys, väärinymmärrys? Jos Eelis on vaikkapa mennyt yöksi hotelliin tai noussut lahden yli menevään laivaan ja nukkuu paraikaa hytissä, ja soittaa Maille hetkenä minä hyvänsä?

Mai vilkaisee käytävällä istuvaa nuorta naista, joka katsoo häntä silmiin. Lopulta Main on käännettävä päänsä. Ehkä nainen on kuullut hänen sananvaihtonsa lääkärin kanssa ja yrittää nyt arvuutella hänen hätänsä täsmällistä luonnetta. Nainen ei näytä sairaalta. Suora ryhti, tummat hiukset poninhännällä. Ehkä nainen on täällä jonkun saattajana.

Nyt ystävällinen lääkäri näyttää huolestuneelta.

”Jos et todella ole nähnyt sun miestä melkein vuorokauteen ja jos sen oli määrä tulla päivystykseen, ja jos ystävätkään eivät tiedä olinpaikkaa, niin olisin nyt kyllä huolissani. Kaikki asianhaarat huomioiden kehottaisin tekemään ihan virallisen katoamisilmoituksen.”

Hätä singahtaa Main rintalastan takana kuin ilotulite. Se saa hänet toistamaan yksittäisiä sanoja, mitä, miten. Ja sitten:

”Mitkä kaikki asianhaarat? Eeliksellä oli viime vuonna influenssa, muuten se on ollut terve.”

Lääkäri on hiljaa sekunnin, kaksi. Sitten hän sanoo:

”Jos sun pitää kysyä, vaikuttaa siltä, etten voi nyt vaitiolo-velvollisuuden takia puhua enempää.”

”Okei”, Mai sanoo.

Lääkäri asettaa kätensä Main olkapäälle. Kosketus on kevyt ja lohdullinen. Sitten lääkäri kääntyy ja kiiruhtaa pois.

On olemassa hetki, jolloin ihmisen tietymättömissä olo – pitkäksi venähtänyt baari-ilta? nukahtaminen ystävän sohvalle?

poikkeaminen tyhjiällä olevaan uimahuoneeseen, jonka näkee kotimatalla sumussa? – muuttuu katoamiseksi.

Maille tuo hetki on nyt.

Mai astuu ulos päivystyksestä sairaalan aulaan. Hänen suutaan kuivaa. Kirkas ja oudon lämmin huhtikuun päivä yltää sisälle sairaalan ovista ja tekee tilasta katedraalin kaltaisen.

Levottomuus Main rintakehän alla on kuin räpistelevä yökkösen lento elokuussa keittiön kelmeän kattovalon kupolissa.

Kanttiinin kyltti aulan toisella puolen lupaa potilaille ja omaisille hetken tauon laboratoriotuloksista ja lääkäreiden painavista sanoista. Mai astelee kiitollisena sisään. Pullantuoksu on täälläkin lohdullinen. Hän ostaa kahvin ja vesipullon. Sitten hän huomaa, että sama nainen, joka äsken katseli häntä päivystyksessä, seisoo nyt jonossa hänen takanaan.

Nainen kävelee pakastealtaan luo ja kurottaa ottamaan kinuskijäätelöpikarin.

Taas he katsovat toisiaan silmiin.

On kuin nainen tunnistaisi Main. Joku lasten päiväkotikavereiden vanhemmista?

Mai kääntyy ja kävelee ulos ovesta.

Niihin aikoihin olin yksitoistavuotias. Isä oli kuollut kaksi vuotta aiemmin. Olin neuroottinen, ahdistunut, mutta kiltti poika. Minulla oli lukuisia tapoja hallita kauhua ja yksinäisyyttä elämässäni. Kutsuin salaisia tapojani menetelmiksi, mutten kertonut niistä kenellekään.

Menetelmät olivat minun varjoystäviäni. Kykenin ylittämään autotien vain, jos lauloin samalla Radioheadin ”No Surprisesia”, joka oli ollut isäni lempikappale. En syönyt lainkaan punaisia asioita. Laskin kaikki askeleeni, ja jos ne eivät täsmänneet edellisiin kertoihin, kun olin kävellyt tutun matkan, jouduin palaamaan ja aloittamaan alusta.

Äiti ei koskaan kysynyt minulta menetelmistä, mutta näin, miten hän tarkkaili huolestuneena pyristelyäni pakkotoimintojeni keskellä. Yhtä äitikään ei nähnyt: öisin minulla oli tapana käydä tarkistamassa, että äiti hengitti, mutta en voinut luottaa yhteen tai kahteenkaan henkäykseen; kävin pitkälleni äidin vieren ja laskin ensin minuutin äidin hengityksen rytmiä, sitten toisen minuutin ja kolmannen, ja jaoin yhteenlasketun määrän kolmella. Vasta sitten kykenin palaamaan omaan huoneeseeni ja nukahtamaan.

En muista, että olisin koskaan itkenyt. Itku sijaitsi minussa kyllä, mutta lukittuna silmiäni taakse, salvattuna kurkkuni hämärään luolaan.

Asuin kahdestaan äidin kanssa. Olin poika, jolla oli muovinen Spiderman-penaali, poika, joka ei uskaltanut hymyillä tytöille.

Olin myös poika, jolla oli diagnoosi.

Äitini oli edellisenä talvena huolestunut menetelmistäni ja ahdistuneisuudestani ja vienyt minut psykologin arvioitavaksi.

Vastaanotto sijaitsi suuressa virastotalossa. Mieleeni on piirtynyt pysyvästi kuva odotusaulasta. Saavuiimme äidin kanssa aina hyvissä ajoin paikalle, ja kohtasimme aulassa toisia lapsia vanhempineen. Vanhemmat näyttivät huolestuneilta, niin kuin äitikin oli, ja lapset kalpeilta ja vakavilta. Kun yritin katsoa muita lapsia silmiin, he käänsivät päänsä. Heitä oli joukoittain. Minusta tuntui jälkeinpäin, kuin olisin nähnyt ulkonakin jonoja, vaikka se ei voi olla totta. Joka tapauksessa: kalpeita, vakavia lapsia oli kaikkialla, yhä enenevässä määrin. Kysyin äidiltä, miksi muut lapset olivat sellaisia. Oikeastaan varsinainen kysymykseni oli, olinko minä äidin mielestä samanlainen kuin kalpeat ja vakavat lapset. Oliko minun tilanteeni yhtä huono? Mutta en saanut kysyttyä oikeaa kysymystäni.

Äiti oli ollut minusta edellisenä vuonna hyvin huolissaan. Olin jopa viettänyt yhden yön sairaalassa, koska en ollut kyennyt viikkoon poistumaan huoneestani. Lopulta äiti oli tilannut taksin ja raahannut minut päivystykseen, jossa olimme odottaneet tuskallisen kauan lääkärin arviota. Muistan lääkärin viileät kädet kylkiluillani ja läpituokevan katseen kulmakarvojeni välissä. Hän sanoi, että voisin kyllä jäädä yöksi, mutta se ei paljonkaan auttaisi minua ja minun kaltaisiani, joita oli hänen mukaansa paljon, paljon, vaan tarvittaisiin todennäköisesti perustava arvio hoidontarpeesta. Arvioonkin oli pitkä jono, mutta hätätapaukset laitettiin etusijalle.

Kun lopulta saimme vastaanottoajan psykologilta ja seisoiimme odotusaulassa ja näimme kaikki ne muut lapset, äiti näytti

järkyttyneeltä ja sanoi, että voisimme puhua aiheesta myöhemmin, kun olisi sopiva hetki. Oli kuin tilanteen traagisuus olisi valjennut hänelle vasta siellä, odotusaulassa.

Huhuttiin, että jonot hoitoihin olivat kohtuuttomia, ilmiö oli ryöpsähtänyt hallitsemattomaksi. Jokaisella koululuokalla oli joku syvästi apua tarvitseva. Minä ajattelin pisimpiä jonoja, jotka olin koskaan nähnyt. Ajattelin jonoa, joka ylettyisi maapallon ympäri ja vielä toisen kerran maapallon ympäri, kuin vyö.

Psykologini nimi oli Saara. Salaa rakastin häntä. Hän oli kahdenkymmenenkuuden. Hänellä oli vekkihame ja valkoinen kauluspaita. Kuvittelin, että hän harrasti vapaa-ajallaan K-pop -tanssia ja animea.

Joka kerta kun minun oli määrä kertoa Saarelle jotain, minkä itse oletin olevan vakavuuteni taustalla, sain kohtauksen. Aloin täristä. Kerran hyperventiloin. Kerran oksensin.

Saara toi minulle vettä ja pyyhki suupieleni.

Tiesin, että moni asia elämässäni, askelten laskeminen, äidin hengityksen tarkkailu öisin, suppilomaiset pelkotilani, kyvyttömyys lähteä ulos, alittaa lehmukset, kulkea tutun lammen vierestä kouluun, kaikki tämä vaikeus, liittyi tavalla tai toisella isääni.

Ongelma oli, etten kyennyt puhumaan isästäni. En löytänyt oikeita sanoja, en edes sanojen ensimmäisiä tavuja. Kun äiti vei minut ensimmäisen kerran Saaran luo, kuulin hänen kuiskaavan jotakin tämän korvaan. Tunsin liidunpalan kurkussani. Niin, oli kuin olisin nielaissut liidun. Se levitti valkeaa kitalakeeni, ja vaikka olisinkin saanut avattua suuni kertoakseni, uskoin, että ilma ympärilläni olisi täyttynyt sanojen sijasta vain liitupölystä.

Saara kuunteli äitiäni katse käännettynä työpöytänsä nitajaan. Sitten Saara katsoi minua, hänen suupielensä hymyilivät,

vaikka hänen silmiään asutti suru. Hän nyökkäsi, tuli luokseni ja sanoi no niin, tyyppi, aloitetaanko.

Tiesin, että äitini kuiskaus Saaran korvaan oli koskenut isää, ja minusta oli pöyristyttävää, että aikuisilla oli täsmälliset sanat, joilla välittää toisilleen elämän käsittämättömimpiä tosiseikkoja, kun taas lapset seurasivat tätä kaikkea mykkinä näköetäisyydeltä.

Öisin minulla oli unet, niiden outo kieli, jota yritin yksin tulkita. Heräsin huutamisen tarpeeseen, mykkään karjuntaani, joka kuulosti vain pelkältä ölähdykseltä.

Painontunne jäi kurkkuuni pitkäksi aikaa, ja minun oli käveltävä äitini makuuhuoneeseen, varauduttava mihin tahansa näkyy. Aina koin kuitenkin helpotuksen aallon, kun äiti makasi vuoteessaan sikeässä unessa. Mutta sitten minun oli taas huolestuttava, sillä eläminen nyt merkitsi minulle ainoastaan sitä, että kuolema olisi yhä mahdollinen, sillä jokainen äidin henkäys oli todistus elämästä vain sen ajan kuin se kesti. Sekunnin, syvän unen aikana kaksi. Ja niin minä valvoin yksin äitini vieressä, asetin sormenpääni vastakkain ja naputtelin niitä toisiinsa kuin olisin kutonut sekunneista sukkaa, ja aloin laskea synnyttäjäni hengitystä, kun hän oli itsekkäästi toisaalla, ja minä yksin tässä, lakanoista ja peitoista kyhätystä kiikkerässä laivassa, joka oli ankuroitu huterasti yöhön.

Kun lyhytterapiajaksoni Saaran kanssa oli ohi, äiti tuli mukaan viimeiselle käynnille. Saara sanoi, että hyötyisin kyllä pidemmästä terapiasta, mutta hän ei sitä voisi tarjota, sillä hänen oli otettava vastaan seuraavia lapsia jonosta.

Oli tietenkin erilaisia itsehoito-ohjelmia verkossa, Saara sanoi, ja jotkut lapset hyötyivät niistä, mutta asiaan perehtyminen vaatisi aikuisen valvovaa silmää.

Vaihtoehtona oli lääkityksen aloittaminen, jolla oli tietenkin sivuvaikutuksia, Saara sanoi, ja kontrollikäynnit psykiatrin luona kerran vuodessa. Tai, Saara sanoi sitten: oli olemassa toinenkin tie, josta saattaisi olla juuri minulle hyötyä.

Saara avasi tietokoneensa näytölle nettisivun samalla kun kertoi pioneerihankkeesta.

Rehabilitaatio, positiivinen interventio, integraatio, luki etusivulla.

Leirejä järjestettiin ympäri maailmaa, ja ohjelma oli moniporainen. Rahoitus tuli ulkomailta, ja muutamia lapsia otettiin ohjelmaan suositusten perusteella. Juuri minua Saara voisi suositella. Ensimmäisellä tasolla jokaisen leirille osallistujan tuli sitoutua ainoastaan yhteisiin sääntöihin. Myöhemmin, jos vanhemmat ja lapsi itse halusivat, olisi käytössä muitakin hoitoja, mutta alussa läsnäolo oli olennaisinta.

Minulle Saara sanoi lempeästi: ”Sähän voit ajatella sitä leikkiä.”

Katselin nettisivun värikkäitä kuvia ja otsikoita. Minulla ei ollut aikomustakaan suostua.

Kun sanoimme heit, Saara halasi minua ja kuiskasi, että olin valoisa poika, kirkkain maan päällä.

Vaikka ensin vastustin ajatusta leiristä, yhä jatkuvat ahdistuspuuskani saivat minut muuttamaan mieleni. Äiti hymyili, kun kerroin hänelle. Hän oli jo ilmoittanut minut mukaan.

Lähtöamuna olin apea. Lopulta, kun äiti oli jo avannut oven rappukäytävään, sain hyperventilaatiokohtauksen.

Se alkoi aina samalla tavoin: kuin jousi olisi singahtanut pallean tienoilla. Sitten aloin etsiä pakoreittiä, vaikka olin kotona. Käteni hikosivat, vapina kävi läpi kehoni, ja siinä vaiheessa, kun

aloin vetää ilmaa sisääni haukkomalla kuin merestä ylös nostettu kala, tiesin, että kohtausta ei voisi enää estää. Se piti vain uuras-
taa läpi kuin vastenmielinen taudinpuuska.

Äiti piteli minua sylissään lattialla, hengitin paperipussiin.

”Haluatko sä yhä lähteä, päätöksen voi perua”, äiti kysyi.

En halunnut perua. Olin varma, että halusin mennä.

Äitini kädet olivat vankat. Hän vaikutti nyt tyyneltä, vaikka joinakin iltoina olin nähnyt hänen hautaavan kasvonsa kylpyhuoneessa pyyhkeeseen ja itkevän.

Ajoimme äidin kanssa raitiovaunulla aamuruuhkassa keskustaan. Oli sydänkesä, korkean taivaan aika. Mustarastaat, puunversojen raivoisa vihreä ja niin edelleen. Nämä ovat huomioita ajan läpi – tuolloin olin lapsi, ja havaintoni olivat mansikkajäätelövärisiä.

Astelin kohti tapaamispaikkaamme.

Yksi leiriohjaajista seisoj bussin oven edessä nimilistan kanssa. Hän kertoi, että osa lapsista kuljetettaisiin leirikeskukseen bussilla, osa puolestaan tulisi omalla kyydillään.

Koska olin yksitoistavuotias, en vaivannut mieltäni kysymyksillä leirin järjestäjästä. Kesäleirit ovat lapsen elämässä yhtä itseltään selvä ja tuulella lepyhyvä mahdollisuus kuin rantaretki tai iltapäivä huvipuistossa. Kuka valmistaa pannukakut välipalalle, kuka vaihtaa lakanat vuoteisiin, kuka valvoo nukkujiensa unta, kuka keksii illanvieton ohjelmanumerot? Sillä ei ole väliä.

Jälkeenpäin, vuosien kuluttua, äiti kertoi minulle ottaneensa ennalta tarkasti selvää leirin järjestäjästä, muiden lasten taustoista – lasten perheet olivat monenlaisia, ja joillain lapsilla oli haavoja, toisilla ei – ja saanut allekirjoitettavaksi joukon suostumuslomakkeita, joiden yksityiskohdat oli kirjoitettu pienellä. Alussa äiti luultavasti ajatteli, että leiristä ei ainakaan olisi minulle haittaa, sillä arjessani olin edellisen vuoden ajan ollut hyljek-

sitty lapsi. Parhaimmassa tapauksessa saisin hiukan uida, viettää aikaa luonnossa, ehkä muutamia uusia ystäviä. Leirien kansainvälinen rahoitus mainittiin suostumuslomakkeessa, mutta siihen äiti ei kiinnittänyt huomiota.

Olin itsekin selannut läpi kesäleirien nettisivut. Perillä odottivat siistit, koruttomat huoneet, mäntymetsä, kalliot, lammen hellä silmä. Hevostallit, lampola ja kanala metsän reunassa niityn takana. Hymyilevät lapset.

Yhdessä nettisivujen videossa minun ikäiseni poika keinui puuhun ripustetussa köydessä, ja hetken keinuttuaan hyppäsi tyhjiyteen – todella, tyhjiyteen! Mutta seuraavassa kuvassa poika putosikin pärskätäten veteen. Hän nousi pintaan, nauroi, ui laiturille ja nousi vedestä, hymyili kameralle.

Pojan hymy porautui mieleeni. Halusin olla videon poika. Halusin hypätä veteen pelkoa vailla ja nousta pinnalle uutena.

En halunnut olla huohottava, ilmaa haukkova, surullinen poika.

Bussissa tapasin ensimmäistä kertaa tytön, jonka nimen saisin pian tietää. Tytöllä oli kastanjanruskea tukka sekä rako etuhampaiden välissä. Olin pannut hänet merkille jo parkkipaikalla, ja bussissa käännynin katsomaan häntä. Hän oli veikeä ja tuore, eikä hänen silmissään näkynyt varjoja. Ajattelin, että hänen oli oltava leirillä eri syistä kuin minun. Hänellä ei voinut olla tervanmustaa liejuista salaisuutta elämässään. Tarkastelin tyttöä jostain syystä ujustelematta. Myös tyttö katsoi minua. Hän tiesi saman kuin minäkin: olimme valitut, vaikkemme tienneet mihin ja miksi.

Tyttö ei hymyillyt. Hän vain katseli minua.

Automatkalla olimme kaikki vaitonaisia mutta uteliaita. Kun olimme pysähtyneet hetkeksi huoltoasemalle, tyttö tuli bussissa yllättäen istumaan minun viereeni. Hänellä oli farkkutakki,

punainen lippalakki, multaa kynsien alla. Vasemmassa silmäkulmassaan hänellä oli pienenpieni mansikkaluomi. Reitemme koskettivat toisiaan, enkä osannut tehdä asialle mitään.

”Jännittääks sua?” tyttö kysyi yhtäkkiä.

Pohdin valehtelemisen mahdollisuutta, mutta päädyin olemaan vilpítőn:

”Joo.”

”Niin muakin”, tyttö sanoi.

Hän otti puhelimensa esiin ja alkoi pelata Sling Kongia.

Pelissä apina tai panda piti yrittää saada etenemään kuminauhahan avulla yhä vaikeammaksi muuttuvaa reittiä ylöspäin, väistämään teilypöriä ja giljotiineja.

”Kun mä kuolen, sä saat jatkaa”, tyttö sanoi.

”Okei.”

Nojauduin tyttöön päin, että olisin nähnyt paremmin. Hänkin nojautui minuun. Käsivartemme painautuivat toisiaan vasten, mutta se ei näyttänyt häiritsevän häntä.

Viiden tai kymmenen minuutin kuluttua hän kertoi minulle nimensä: Nova.

Minä sanoin Eelis, mutta niin, että ähkäisin alkuosan ja hänen oli kysyttävä nimeäni uudestaan.

Tyttö oli hetken vaiti.

”Mulla on Duolingossa 225:n päivän striikki”, hän sanoi sitten.

”Mitä kieltä sä opiskelet?”

”Japania.”

Nova avasi oman japanin kielen pelinsä ja näytti minulle, miten tilata ravintolassa. Hän toisti sanat niin kuin ne sovelluksessa lausuttiin.

”Sä kuulostat ihan japanilaiselta”, sanoin.

Bussi ajoi halki vehmaan maiseman: jykeviä tammia, viljavia niittyjä, ja lopulta perillä vanha keuhkosairaala, joka edusti menneen ajan huippuarkkitehtuuria.

Leirin henkilökunta oli jo paikalla, ja terassilla sekä puutarhasa odotti joukko lapsia, jotka eivät olleet tulleet yhteiskyydillä.

En tiennyt mihin asettuisin reppuni kanssa. En voinut kaiken aikaa pitäytyä Novan vieressä, se olisi ollut noloa.

Keskellä puutarhaa seisoskeli kaksi poikaa. Tajusin heidän tuntevan toisensa hyvin. En ollut nähnyt heitä bussissa. Toinen pojista puhui kaiken aikaa. Aluksi hän puhui kaverilleen, mutta kun tulin lähemmäs – etenin sivuttain, askel kerrallaan, niin, että jos aistisin torjuntaa, saattaisin kääntyä pois ja esittää, etten ollut ol- lenkaan kiinnostunut ja itse asiassa menossa aivan toisaalle – hän kohdisti sanansa myös minulle. Eloisa poika selitti, mitä aikoisi ensimmäisinä päivinä tehdä: uida, sauna, kalastaa, tehdä majoja, juosta, syödä enemmän kuin kukaan muu, ja tehdä lisäksi valvomisenäytöksen.

Pojan nimi oli Hugo. Päätelin, että hänellä oli tapana hyppiä aiheesta toiseen ja olla kaiken aikaa liikkeellä. Hän jatkoi, että voisi lainata minulle snorkkeliaan ja voisimme leikkiä sukellusvenettä, osasinko minä soutaa, hän oli soutanut paljon ja ajanut myös moottorilla, ja kerran hän oli saanut kokeilla vesihiihtoa- kin, oli helpompi lähteä hiihtämään laiturilta kuin vedestä, vedessä oli hallittava täsmälleen oikea lähtöasento.

Pidin Hugosta siitä yksinkertaisesta syystä, että hän ylipäänsä puhui minulle.

Toisen, maltillisemmän pojan nimi oli Max.

Max kumartui minun puoleeni ja kuiskasi:

”Hei oletko kuullut, että täällä kummittelee? Mä luin kokonai- sen kirjan tän paikan kummituksista. Niitä on ainakin viisi, ja kaik- ki on nimetty joskus tässä sairaalassa asuneiden potilaiden mukaan.”